

2023

January 16 - 17

Prague, Czech Republic

 InterSci

CONFERENCE
PROCEEDINGS

III International
scientific and practical conference
Theoretical and practical aspects
of science

Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference

Theoretical and practical aspects of science

Prague, Czech Republic
January 16 – 17, 2023

UDC 001

Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference «Theoretical and practical aspects of science», January 16 – 17, 2023, Prague, Czech Republic by the «InterSci». 119 p.

ISBN – 978-9-40368-703-2

Coordinator

Olga Timofeeva

Manager «InterSci»

The collection of proceedings of international scientific and practical conference is an electronic publication for a wide audience of interested scientists. Students, postgraduates, doctors and candidates of sciences, scientific and pedagogical workers, specialists of various profiles and directions and other interested persons of the international scientific community submit their materials for publication. The published theses reflect the authors' vision of the development of modern science and educational trends.

E-mail: info@intersci.eu

Homepage: <https://intersci.eu>

© Team of conference participants, 2023

TABLE OF CONTENTS

BIOLOGICAL AND CHEMICAL SCIENCES

Особливості формування врожайних властивостей насіння сортів
світчграсу 6

Ритченко А.В., Кулик М.І.

CULTURAL AND HISTORICAL SCIENCES

Мовно-культурна політика у парадигмі побудови комуністичного
суспільства в УРСР в другій половині 1950-х – першій половині
1960- х рр. 8

Кузьмінець Н.П., Стадник О.О.

Веб-сайти медичних закладів освіти Чернівецьчини як джерело вивчення
історії медичної освіти в регіоні в середині 40-х – початку 60-х років
XX ст. 12

Ксенчук О.О.

ECONOMIC SCIENCES

Роль віртуального тура у просуванні готельного продукту 15

Журавльова С.М., Гурова Д.Д., Цвілий С.М., Кукліна Т.С.

Міжнародна інвестиційна привабливість Канади та уроки для України 19

Нагачевська Т.В., Косенко Я.А.

Формування ринково-орієнтованого механізму розвитку потенціалу
людей з особливими потребами 25

Паймаш Г.В.

GEOGRAPHICAL SCIENCES AND TOURISM

Теоретичні конструкції екотуризму в Україні: актуалізація та завдання 29

Гетьман В.І., Гринюк Д.Ю.

LEGAL AND POLITICAL SCIENCES

Legal standards of the prosecutor's office organization and activities 34

Воуко Р.

Окремі питання участі професійних спілок у вирішенні трудових спорів:
огляд судової практики 37

Трюхан О.А., Пилипенко С.С.

Наукові підходи до визначення змісту "адміністративно-правового забезпечення функціонування апарату судів загальної юрисдикції" в Україні
Чаргазія Г.З. 45

MEDICAL SCIENCES

ІЛ-26 у сироватці крові та видихуваному повітрі є новим перспективним біомаркером у астматиків без ожиріння та з ожирінням
Авраменко Я.М., Лавренко А.В., Дігтяр Н.І., Герасименко Н.Д. 51

Дослідження рівня зонуліна в пацієнтів з метаболічно-асоційованою жировою хворобою печінки у поєднанні з цукровим діабетом 2-го типу
Дідик О.К. 55

Лікування і профілактика залізодефіцитних анемії в умовах підвищеного вмісту фторидів
Дігтяр Н.І., Авраменко Я.М., Герасименко Н.Д., Лавренко А.В. 57

Розробка та дослідження рецептур лікарських препаратів у формі гелю для використання у якості захисного покриття для поверхні опіків, ран та інших порушень цілісності покривів тіла
Курділь Н.В., Роїк О.М. 59

Вплив алкозалежності на здоров'я порожнини рота
Кравець О.В., Єхалов В.В., Самойленко А.В., Романюта І.А. 63

PEDAGOGICAL SCIENCES

Особливості організації навчального хімічного експерименту на онлайн-уроках
Бабкова О.О. 70

Педагогічний контроль у вищій школі в умовах сучасних реалій
Бєлан О.В., Борзих О.А., Авраменко Я.М., Герасименко Н.Д. 73

Викладання клінічних дисциплін за новими стандартами
Дігтяр Н.І., Герасименко Н.Д., Лавренко А.В., Авраменко Я.М. 76

Інноваційні питання контролю якості освіти у вищих навчальних закладах
Лавренко А.В., Дігтяр Н.І., Герасименко Н.Д., Авраменко Я.М. 79

Роль фахівця психологічної служби у статевому вихованні дітей підліткового віку
Сокол А.О. 81

Формування громадянської компетентності учнів в умовах Нової української школи <i>Соборова О.М., Рубан Л.І.</i>	85
Використання принципу біоніки (біоміметики) на уроках біології <i>Фролов Д.О.</i>	90
PHILOLOGICAL SCIENCES	
Лінгвокультурологічна специфіка колоративів "Вечорів на хуторі поблизу Диканьки" М. Гоголя <i>Корновенко Л.В., Шимко А.А.</i>	93
Архетип смерті в оповіданні "Нерви" С. Черкасенка <i>Мошноріз М.М.</i>	97
Провідні мотиви й образи української поезії опору <i>Поляруш Н.С., Король І.М.</i>	102
PHILOSOPHICAL SCIENCES	
The Challenges of Interdisciplinary Research in Contemporary Science <i>Manchul B.</i>	106
SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL SCIENCES	
Самореалізація особистості в умовах трансформацій суспільних відносин <i>Коханова О.П.</i>	108
TECHNICAL SCIENCES	
Дослідження особливостей руйнування гірських порід при бурінні свердловин <i>Ігнатов А.О., Аскеров І.К.</i>	111
Експрес - метод визначення нормативного навантаження на залізобетонне перекриття над бомбосховищем від уламків зруйнованих будинків <i>Шашенко О.М., Шаповал В.Г., Скобенко О.В., Коновал В.М.</i>	116

Архетип смерті в оповіданні «Нерви» С. Черкасенка

Мошноріз Марія Миколаївна

кандидат філологічних наук, викладач кафедри мовознавства
Вінницький національний технічний університет

Смерть є однією з вічних проблем і бентежить людство в усі епохи його існування. Вона асоціюється з певним переходом з одного світу в інший, неминучістю, з початком і кінцем всього, що є у світі. У світовій культурі ставлення до смерті різне – від епічно-спокійного до негативного. За допомогою персоніфікації смерті уявлення про продовження життя в іншому вигляді людство спробувало побороти смерть. К. Леві-Стросс в книзі «Міфологіки» описує уявлення про смерть людини архаїчної культури, зазначивши, що архаїчна свідомість пов'язує феномен смертності людини із розвитком культури, зокрема, з використанням вогню й окультуренням диких рослин [1, с. 159].

Сучасна дослідниця Л. Суворова у дослідженні про концепт смерті в малій прозі раннього українського модернізму [2] виділяє такі прояви міфологеми смерті в літературі: «а) як складова дуальних єдностей, серед яких один компонент набуває життєствердного, оптимістичного звучання, інший – танатичного, хаотичного, руйнівного; б) як власне сам факт смерті та вмирання в людському житті; в) в образі медіума, через якого смерть оприявнюється в живому світі, проголошувача сакральної інформації й того, хто сприймає почуте» [2, с. 47].

Трактування смерті в модерністів, як зазначає Л. Кучер, було «формальним засобом задля досягнення певного емоційного ефекту або ж розкриття психології героїв. У творах модерністичного напрямку герой реагує тілом (конвульсії, закам'яніння), відчуттями (холоду, жару, дотику, візії), емоціями (страх, розпач, біль тощо)» [3, с. 166]. Міфологема смерті актуалізується у творах О. Кобилянської, М. Коцюбинського, Б. Лепкого, В. Стефаніка, Лесі Українки, І. Франка та ін. Т. Шевченко зображає смерть як метаморфозу дівчини на тополь, відтворюючи народне світосприйняття (балада «Тополь», 1840), як самогубство («Катерина», 1839), як спочинок («Іван Підкова», 1839).

П. Куліш міфологему смерті пов'язує з міфологемою воскресіння. Зокрема, у «Слові правди» автор вірить, що смерть матері-України є необхідною умовою для її майбутньої світової величі: «Безсмертна мати бідолахи сина. / Воскреснеш, нене, встанеш з домовини, / Тебе я словом правди привітаю, / І розіллється слава України / По всій вселенній од краю до краю» [4, с. 165]. У «Зів'ялому листі» (1886 – 1896) І. Франка функціонує буддистське уявлення про смерть як звільнення від тягара життя. Ліричний герой прагне скинути його «пута», щоби «навіки спочити». Міфологема смерті у В. Пачовського («Ладі й Марені – терновий огонь мій ...», 1913) асоціюється з мотивом останнього шляху по воді, яку можливо перемогти завдяки любові: «тихо, тихо допливем до краю, / І заснемо в сонному кришталю, / І тривати будем вічно в раю, / Де не буде ні

терпінь, ні жалю ...» [5, с. 286]. У збірці співіснування художніх «знаків» язичницької та християнської міфології підняті на «рівень певних філософських мотивів» [6, с. 51]. Вічне протистояння добра і зла, життя та смерті показано в образах Лади та Марени.

Архетип смерті відзначений і у творах С. Черкасенка про шахтарське «гіперболізоване життя», де есхатологічний мотив пов'язаний із міфологемою смерті, що ґрунтується на семантичній опозиції «життя – смерть», розкриваючи трагедію людини та родини на тлі історичних подій [7].

Нами частково проаналізовано міфологічний аспект художнього осмислення малої прози С. Черкасенка в дисертаційному дослідженні, де архетип смерті відтворено як симбіоз міфологічних елементів та біблійно-християнських первнів. Відхід людини асоціюється з вічним спокоєм, у якому немає ні болю, ні турбот, на противагу гірким і ненависним реаліям життя.

Мета цієї роботи – проаналізувати прояви архетипу смерті в оповіданні «Нерви» С. Черкасенка.

Оригінальним є зображення духовної смерті героя в площині психологічної розбудови архетипу блудного сина в оповіданні «Нерви» (1912), що розкриває художні втілення міфологеми смерті в авторській концепції світоустрою.

Міфологема дороги поєднана з мотивом пошуку щастя, пізнання свого внутрішнього світу та справжніх життєвих цінностей. Головний герой Овсієнко перебуває в пошуку істини буття і, як йому здається, знаходить відповідь у передсмертній записці студента-медика: «Безглуздо тягти безглузду нитку безглузлого життя та ще й обдурювати себе, що виконуєш якийсь страшенно важливий обов'язок. Кому й навіщо все це потрібно? Лишаю безглуздя безглуздим, а сам беру те, що найкраще в так званім житті – так звану смерть» [8, с. 221]. Овсієнка охопив страх і розпач («не живеш, а гойдаєшся на млявих, спокійних хвилях апатії, байдужності, і коли випадкова, бистра, як ластівка, думка, відгук пережитого проріже холодний мізок, то не лишає жодного сліду, не зігріє, не зворушить, а, ніби черкнувши крилом смерті, жахливо мчить далі й зникає» [8, с. 220]. Як порятунок долі автор описує зустріч Овсієнка з калікою – саме на перехресті.

У міфології перехрестя є межовим локусом, де «перетинаються людський і нелюдський світи та, за віруваннями, можливі несподівані зустрічі та інші події, здатні кардинально змінити життя людини» [9, с. 178]. С. Черкасенко за допомогою бінарної опозиції «тіло – душа» протиставляє життя цих двох людей, матеріальне багатство та душевну бідність. Овсієнко у своєму житті має все: перспективну роботу, прекрасний дім, турботливу дружину, але не відчуває себе щасливим. Автор передає його стан через міфологему дороги: «Ходити цілими днями довгими вулицями, повними гуркоту, дзвону, викриків, гамору, клопітної метушні, повними людей, ходити й не чути, не бачити всього того, не зацікавитись навіть несамохіть найбільшим проявом життя ...» [8, с. 220]. Міфологема дороги підсилюється мотивом циклічного руху колом: робота – дім. В. Топоров зазначає, що «у багатьох міфопоетичних традиціях міфологема дороги виступає не тільки у формі реальної дороги, а й метафорично – для позначення лінії поведінки (особливо часто моральної, духовної), як система

правил, законів» [10, с. 268]. На нашу думку, автор протиставляє фізично здоровому Овсієнкові безногого каліку, що є його духовним віддзеркаленням. С. Черкасенко не випадково одного з героїв наділяє тільки прізвиськом (публіцист Овсієнко), а другого тільки ім'ям (каліка Федір), адже за християнською міфологією в імені людини її душа. Удвох разом – тіло і душа – є єдиним цілим людини.

Каліка, що просить на вулицях милостиню, не має багатства («І тільки він, отой каліка, що цілими днями сидить ... ні, не сидить, а стоїть, як тумба, на своїх обрубках, підшитих грубою сирицею, просто в снігу на розі двох велелюдних вулиць» [8, с. 220]), але має щось таке, чого не розуміє Овсієнко, – «глибоке в очах каліки», що захотілося розгадати, бо воно не дає спокою. Йому здавалося, що очі каліки бачать його наскрізь («Ех, сердешний ти, ніби говорили ті очі, кепсько десь тобі, хоч ти й маєш дві ноги цілих» [8, с. 222]), тому він спробував виправити це милостинею аж у п'ять карбованців, що сприймається як намагання відкупитися від совісті. Овсієнко ідентифікував каліку лише за зовнішніми, очевидними речами, не заглиблюючись і не вникаючи: потворний, безногий, «з рудою головою, з червоним носом, з розкуйовдленою, злегка кучерявою бородою», просить милостиню – значить «на ніч лізе в якийсь барліг, напивається до запаморочення на ті копійки, що за день виканючить, і спить до ранку» [8, с. 224]. Овсієнко діє за стереотипами, не дивиться всередину, не ускладнює, адже подивитися в очі (чи в душу) собі – вкрай непросто.

Головний герой шукає сенс життя на роботі, потім удома, але не знаходить, не бачить його ніде. Такий психологічний стан героя автор пов'язує з міфологемою дороги та зображає як несвідоме блукання вулицями міста в пошуках відповіді на запитання: «Проходив по вулицях до вечора, химерний, захований в себе, ні про що не думаючи, ні на що не звертаючи уваги, почувуючи тільки страшне задоволення від свідомості, що мети досягнуто: ні життя для нього, ні його для життя не існувало більш» [8, с. 222]. Але доля дає ще одну зустріч, від якої Овсієнко так утікав, на перехресті (локус вказує на психологічний стан головного героя, що вирішив учинити самогубство) він отримує, те чого так жадав – один крок відділив його від смерті під машиною. Один із натовпу, хто помітив такий стан Овсієнка був каліка, тому і просить милостиню по-особливому: «Бариночку милосердний, пожертуйте копійочку каліці ради празничка святого, **ради душ спасіння**» (виділення наше – М. М.) [8, с. 224].

С. Черкасенко цю ситуацію пояснює психологічно: аби все це розгадати, Овсієнко втікає від дружини з дому, щоб почути відповіді від каліки. Саме в цьому проявляється архетипова схема притчі, де Овсієнко, подібно до блудного сина, іде в пошуках істини: «Йти довелося довго: каліка звертав у темні вулиці, якісь невідомі Овсієнкові провулки, але по тій певності, з якою той посувався уперед, видно було, що дорога йому добре знайома. .... Під ногами чвакала грязюка від розталого снігу, й було слизько» [8, с. 226]. Пройдений шлях, що асоціюється із пізнанням себе, своєї душі, приводить головного героя до душевного спокою, сімейного добробуту, любові, до зміни ціннісних орієнтирів: «Каліка щось відповідав синові; на червонім обличчі йому грав ласкавий, ясний

усміх, а великі променисті очі сяяли безмежним щастям» [8, с. 227]. Невипадково всі події відбуваються у Святвечір, адже епік прив'язує до народження Боголюдини в чоловікові, тому додому до дружини Овсієнко повернувся заново переродженою людиною, і «велику переможну пісню співало його воскресле життя» [8, с. 227]. Пройшовши свій шлях, він по-філософськи усвідомив цінність життя («він кинувся їй на шию й міцно стискаючи в обіймах, шепотів: – Він знав, голубко, він знав ... той каліка!.. Смерті нема, нема її! Життя ... – невмируще ...» [8, с. 227]), що пов'язує міфологему дороги з мотивом повернення та переосмислення життя.

Отож, міфологема смерті в прозових творах С. Черкасенка зображена як симбіоз міфологічних елементів та біблійно-християнських засад. Міфологема смерті зображена вічним спокоєм, в якому немає ні болю, ні страждань, на противагу гіркому реалістичному життю. С. Черкасенко за допомогою оніричного мотиву зобразив перехід з одного світу в інший. Цікавим є зображення духовної смерті героя за допомогою архетипного мотиву про блудного сина.

Список літератури:

1. Левченко Г. Д. Міф проти історії: Семіосфера лірики Лесі Українки: монографія. Київ: Академвидав, 2013. 332 с.
2. Суворова Л. К. Концепт смерті в малій прозі раннього українського модернізму: архетипно-міфологічна і філософська інтерпретація. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук: 10.01.01 – українська література. Житомирський державний університет імені Івана Франка. Житомир, 2016. 201 с.
3. Кучер Л. С. Міфологема смерті: спроба філософського аналізу феномену (на матеріалі прози М. Коцюбинського). Наукові записки. Філологічні науки. Ніжин: Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, 2015. Кн. 3. С. 165–169.
4. Куліш П. О. Твори: В 2 т. Прозові твори. Поетичні твори. Переспіви та переклади / Упоряд. і приміт. Є. К. Нахліка; Ред. тому М. Д. Бернштейн. Київ: Наук, думка, 1994. Т. 1. 752 с.
5. Пачовський В. М. Зібрані твори. Поезії. Філадельфія – Нью-Йорк – Торонто: Об'єднання українських письменників «Слово», 1984. Том 1. 740 с.
6. Ільницький М. М. Від «Молодої Музи» до «Празької школи». Львів, 1995. 318 с.
7. Мошноріз М. Міфопоетика творчості Спиридона Черкасенка: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 «Українська література». Вінниця, 2021. 22 с.
8. Черкасенко С. Ф. Твори: в 2 т. Оповідання; У шахтарів: Як живуть і працюють на шахтах; Пригоди молодого лицаря: роман з козацьких часів / Упорядник та авторські примітки О. Мишанич. Київ: Дніпро, 1991. Т. 2. 671 с.

9. Лисюк Н. А. Міфологічний хронотоп: Матеріали до курсів «Міфологія», «Міфологія слов'янська та світова». Київ: Український фітосоціологічний центр, 2006. 200 с.

10. Топоров В. Н. Пространство и текст. Текст: семантика и структура. Москва, 1983. С. 227–284.